

accipiant eorum quæ non plene naturali ipsorum cognitioni subsunt, sicut sunt futura contingentia, et ad hoc dicuntur esse acuti per experientiam.

Ipsemet D. Thomas in Summa Theologica (1: q. 54: a 1) hæc etiam habet: «Dionysius inquit: data sunt dæmonibus aliqua dona, quæ nequaquam mutata esse dicimus, sed sunt integra et splendidissima: Inter ista autem naturalia dona est cognitio veritatis: ergo in eis est aliqua veritatis cognitio. — Duplex est enim cognitio veritatis; una quæ habetur per naturam; altera quæ habetur per gratiam. Et ista quæ habetur per gratiam est duplex; una quæ est speculativa tantum; sicut cum alicui aliqua secreta divinorum revelantur; alia vero quæ est affectiva, producens amorem Dei, et hæc proprie pertinet ad donum sapientiae. Harum autem cognitionum prima in dæmonibus nec est ablata nec diminuta, consequitur enim ipsam naturam angeli qui secundum suam naturam est quidam intellectus vel mens. Propter simplicitatem autem suae substantiae a natura ejus aliquid subtrahi non potest, ut sic per subtractionem naturalium puniatur, sicut homo punitur per subtractionem manus aut pedis aut alicujus hujusmodi. Et ideo dicit Dionysius quod dona naturalia in eis integra manent; unde naturalis cognitio in eis non est diminuta.

Sanctus Bonaventura in expositione super Magistrum itaque thesim nostram obfirmat: «Peccatum non est contra actum, sed contra ordinem actus: ergo non est contra cognitionem simpliciter, sed contra cognitionem ordinatam in finem; si ergo cognitio speculativa, quantum est de se non dicit cognitionem ordinatam in finem, patet, quod per peccatum non debet depravari. «Attamen hanc apponit ipsemet S. Bonaventura conclusionem: «In dæmonibus iudicium intellectus speculativi etsi maneat integrum quantum ad substantiam potentiae, tamen per culpam est aliquo modo obnubilatum; iudicium vero intellectus practici est omnino subversum»; quod itaque probat: Deceptio vel error venit ex deordinatione, sive deviatione iudicii. Iudicium autem duplex est in quolibet ratiocinante; unum quod est cognoscendorum, quod est veri sub ratione veri; aliud agendorum, quod est boni sub ratione boni. Et primum est intellectus speculativi, nec spectat ad liberum arbitrium; secundum vero est intellectus practici et est pars liberi arbitrii. Primum iudicium etsi maneat integrum quantum ad substantiam potentiae nihilominus per culpam est in angelis aliquo modo obnubilatum, quia errant frequenter in iudicando de multis et in multis decipiuntur maxime cum iudicant de contingentibus. Aliud iudicium est in eis omnino subversum, et quantum ad hoc excaecati sunt angeli mali, sicut quantum ad effectum obstinati, et propter istius iudicii subversionem dicuntur facti tenebra et dati in reprobun sensum.

(Continuad)